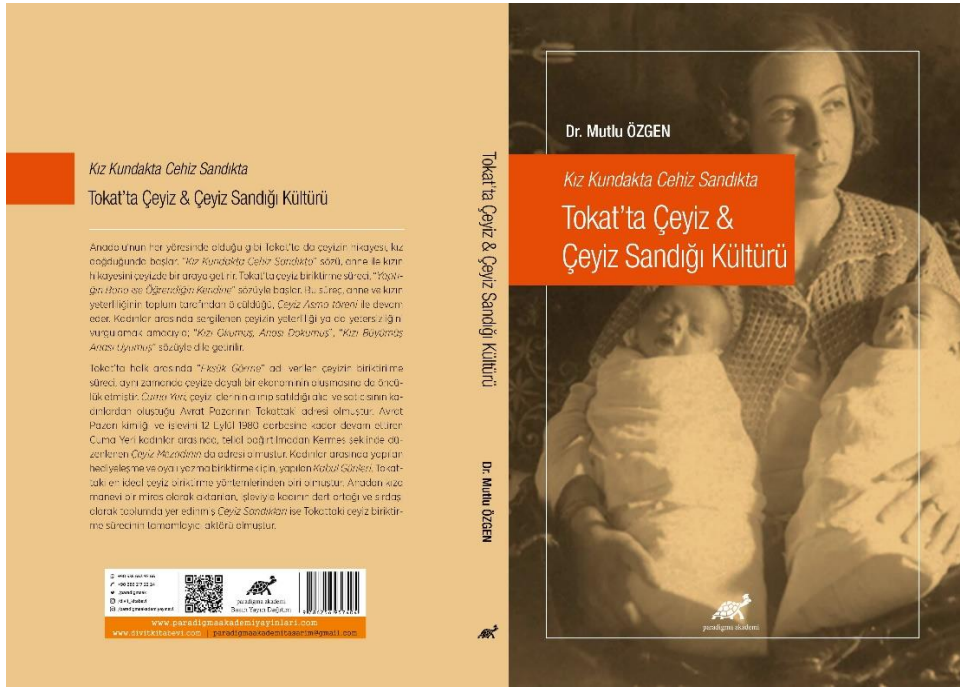

Özgen, Mutlu (2023). *Kız Kundakta Cehiz Sandıkta Tokat'ta Çeyiz & Çeyiz Sandığı Kültürü*. Çanakkale: Paradigma Akademi. 222 sayfa. ISBN: 978-625-6957-40-4.

Gökhan KARABUDAK*

Çeyiz, evlenmek üzere olan kişilerin evlilik sırasında yeni kuracağı eve götürdüğü hem kendi hem ailesi tarafından hazırlanan eşya ve malzemelerin tümüne verilen bir isimdir. Bu isim, sadece maddi nesnelere değil aynı zamanda sembolik anlamları da içermektedir. Çeyiz, kız ailesinin sosyo-ekonomik durumunu ve el becerilerini yansıtmakla beraber statü ve kimlik göstergesi olarak da değerlendirilmektedir. Bu bağlamda başta halk bilimi ve antropoloji alanında çeşitli çalışmaları bulunan Dr. Mutlu Özgen tarafından 2023 yılında yayımlanan *Kız Kundakta Cehiz Sandıkta Tokat'ta Çeyiz & Çeyiz Sandığı Kültürü* adlı eserde Tokat kenti özelinde halkın kolektif belleğinde yer edinen günümüze kadar ulaşmış çeyiz kültürü ele alınmıştır. Halk arasında çeyiz düzmenin “Eksük Görme” olarak adlandırıldığı Tokat'ta, anne

* Dr., gkhnkrbdk@gmail.com_ ORCID: 0000-0002-7509-5206.

ile kızın çeyizde birleşen hikâyesi, sandıkta muhafaza edilmektedir. Diğer bir ifadeyle çeyiz, yörede anne ile kız arasındaki manevi bağının adı olmuştur.

Anneden kıza maddi ve manevi bir miras olarak aktarılan çeyizin Tokat kenti özelindeki hikâyesinin ele alındığı çalışmada *Giriş* dışında birbiri ile bağlantılı altı bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler arasında *Anadolu'da Çeyiz Kültürü*, *Çeyizin Tokat'taki Hikayesi*, *Tokat'ta Oya Kültürü*, *Tokat'ta Çeyiz Ekonomisi*, *Çeyiz Mezadı* ve *Tokat'ta Çeyiz Sandığı Kültürü* yer almaktadır. Giriş bölümünde çeyiz hakkında bilgiler verildikten sonra çeyizin bir yönüyle maddi bir özellik taşıdığını diğer yönden ise etrafında oluşan gelenek-görenek, âdet, inanç ve pratiklerle üzerinde önemle durulması gereken bir halk kültürü unsuru olduğu; statü ve kimlik belirleme işlevi gördüğü; kadınların sözsüz iletişim aracı olarak kullandığı aktarılmıştır.

Anadolu'da Çeyiz Kültürü adlı ilk bölümde halk kültüründe çeyizin yeri, işlevi, çeyizin Anadolu kadını için ifade etmiş olduğu anlamlara değinilmiştir. Bu bölümde çeyizin Anadolu'da köklü bir geçmişi ve anlamı olduğuna dikkat çekilirken genç kızların evlilik hayallerini ve kadınlık kimliğini simgeleyen bir unsur olduğunun da altı çizilmiştir. Çeyizi gelin adayına hazırlanan eşyalar olarak tanımlayan Özgen, aile kurma sürecinin bir parçası olduğunu da ifade etmektedir. Ayrıca genç kızların çocukluktan itibaren çeyizlerini hazırladığına, annelerinin de bu süreci büyük bir titizlikle yönettiğine, çünkü annelerin en önemli sınavını toplum nezdinde çeyizle verdiğine vurgu yapmıştır. Eserde genç kızın gelecek yaşamında kullanabileceği bir sermaye ve aynı zamanda sosyal statünün göstergesi olan çeyiz, kız babası için de bir onur meselesi olarak kabul edilmektedir. Kızının eksikliği olmaması, dışarıdan eksik var diye laf söylenmemesi için babanın elinden geleni yapmaya çalıştığı dile getirilmiştir. Çeyiz, maddi boyutunun yanı sıra nesilden nesile aktarılan bir miras olarak da önemlidir. Bu miras, maddi olduğu kadar manevi unsurları da bünyesinde barındırmaktadır. *Çeyizin Kadın İçin İfade Ettiği Anlam* adlı alt başlıkta isimleri unutulmuş kadınların yaşam hikâyeleri, evlilik tecrübeleri, üzüntüleri ve sevinçlerinin nesilden nesile çeyizle birlikte manevi bir miras olarak aktarılarak yaşatıldığı kaleme alınmıştır. Çeyizin kadının çocukluk, gençlik ve yaşlılık evrelerini kapsayarak hayatın her döneminde muhafaza edildiği; bu yönüyle çeyizlerin kadının biyografisini temsil ettiği vurgulanmıştır. Eserin ilerleyen sayfalarda Anadolu'da genellikle imece usulüyle hazırlanan çeyizin aile ve yakın akrabalar tarafından düzülmesi belirtilirken öksüz ya da yetim olan genç kızların çeyiz ve evlendirilme masraflarının ise toplum tarafından karşılandığı söylenmiştir.

Eserin ikinci bölümü olan *Çeyizin Tokat'taki Hikayesi* üç alt başlıktan oluşmaktadır. İlk alt başlığın adı olan “Kız Kundakta Cehiz Sandıkta” sözü aynı zamanda, çeyizin Tokat'taki hikâyesinin başlangıcı sayılmaktadır. Özgen, “Kız Kundakta Cehiz Sandıkta” sözünü şu ifadelerle açıklamaktadır:

“Bu söz ile toplumun ana/ babaya, görev ve sorumlulukları kız evlat ve çeyiz üzerinden hatırlatılmaktadır. Kızın doğumundan çeyizin sergilenme töreni arasındaki süreç, annenin yeterlilik açısından sorumluluk alanını oluştururken, kızın doğduğu andan çeyizi ile telli duvaklı koca evine gidişi arasındaki süreç ise babanın sorumluluk alanı içinde yer almaktadır.” (2023, s. 15).

Burada, Tokat'ta kızın çeyizini hazırlamak uzun bir süreç gerektirdiği için kız doğar doğmaz çeyiz hazırlıklarının başladığına işaret edilmiştir. Tokat'ta kız doğduğunda ilk

eşyasını babası almaktadır. Donatan, giydiren, yediren ve koruyan olan babanın aldığı ilk eşya ise genelde çeyiz eşyası olan elbiselik kumaştır. Kaynak kişilerden edinilen bilgiler doğrultusunda, bu kumaşın üç önemli mesajı olduğu vurgulanmıştır. Bu mesajlar; evlenip baba evinden ayrılrsa da hayatı boyunca baba olarak kızının yanında olduğu, ata rızalığı ve sembolik anlamda kızın kefeni olduğudur. Bu alt başlıkta son olarak yazar, Tokat'ta kız annelerinin manevi bir borcu olduğuna inanıldığını; bu borcun kız çocuğuna sahip olmakla oluştuğu ve çeyiz hazırlayarak ödendiğini belirtilmiştir. Annenin kendi annesinden öğrendiklerini kızına öğretmesi ve çeyiz hazırlama sürecinde bu bilgileri aktarması, bu borcun ödenme yollarından biri olarak ifade edilmiştir. *Tokat'ta Çeyiz Biriktirme Sürecinin Adı: "Eksük Görme"* adlı ikinci alt başlıkta Anadolu'da çeyiz hazırlama için farklı terimler kullanıldığına, Tokat'ta ise çeyiz hazırlama için "eksük görme" adının verildiğine değinilmiştir. *Çeyiz Asma/Çeyiz Serme Töreni* adlı son alt başlıkta ise Tokat'ta kızın doğumuyla başlayan çeyiz hazırlama sürecinin anne ve kızın yeterliliğinin toplum içine çıktığı çeyiz asma töreniyle devam ettiği üzerinde durulmuştur. Bu törenlerde genç kızın tutumlu olup olmadığı, genç kızlık sürecinin tamamlanması, cinsiyet rolü gibi farklı işlevler görülmektedir. Aynı zamanda anne ve kızın yeterliliğinin toplum önünde ölçüldüğü bir sınav niteliği taşıdığı da ifade edilmiştir.

17. ve 18. yüzyıllarda İzmir'de Basmane'de yapılan çemberler ile birlikte Anadolu'da oya hızlıca yaygınlaşmıştır. Yazmacılık sanatının parlak dönemlerinde (18. ve 19. yüzyıllarda) Tokat ve Kandilli yazmalarıyla gelişen oylar, Anadolu kadınının zengin kültürünü ve estetik anlayışını yansıtan önemli el sanatları arasına girmiştir. O dönemden itibaren oylar, çeyiz geleneğinde önemli bir rol oynayarak günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde oylar bazı yörelerde geleneksel, bazı yörelerde ise ekonomik nedenlerle üretilmeye devam etmektedir. 600 yıllık geçmişe dayanan yazmacılık sanatındaki başarısıyla tanınan Tokat ise yazmacılığı oylar ile harmanlayarak bu başarısını devam ettirmiştir. *Tokat'ta Oya Kültürü* adlı üçüncü bölümün giriş kısmında bu bilgileri veren Özgen, günümüzde çeyizlerin vazgeçilmez unsurlarından biri olan oyların Tokat'taki görünürlüğünü detaylı bir şekilde bu bölümde irdelemiştir. Bölümde, oyların Tokat'taki işlevlerine, Tokat'ta hediyeleşme aracı olarak oya ve oyalı yazmalara, oya ve oyalı yazma için Tokat'ta yapılan kabul günlerine, çeyizle özdeşleşen oyalara, kadının içinde bulunduğu durum hakkında bilgi veren oya çeşitlerine değinilmiştir.

Tokat'ta oyların işlevleri arasında isimsiz kadınların biyografisini yaşatmak, kaynana ile gelin arasındaki ilişkileri düzende tutmak, sözsüz iletişim aracı olarak kullanmak, nesilden nesile aktarılan manevi miras olduğu, ilişkilerin güçlenmesine destek verdiği tespit edilmiştir. Usta çırak ilişkisine de hizmet eden oylar, Tokat'ta bir dönem kadınlar arasında kabul günlerinde altın yerine kullanılmıştır. Bu bağlamda oylar, Tokat'taki kadınlar için hediye ve hediyeleşmenin adı olmuştur. Hediyeleşmenin amacı ise hatırlanma şeklinde dile getirilmiştir. Doğrudan çeyize giden oya ve oyalı yazmalar birer yatırım aracı olarak görülmektedir. "Öldüyse; 'nur içinde yatsın', sağ ise 'Allah uzun ömür versin' denirdi." (2023, s. 30) ifadelerini kullanan kaynak kişi, hediye edilen ürünle birlikte hediye edenin de sürekli hatırlandığını vurgulamıştır. Özgen, Tokat'ta çeyiz hazırlamaya yönelik kadınlar arasında yapılan hediyeleşme pratiklerinin en önemli ayağını kabul günlerinin oluşturduğuna dikkat çekmiştir. Tokat'taki kabul günlerinin en ayırıcı özelliğinin çeyiz biriktirme sürecine katkı sağlamak amacıyla oya ve oyalı yazma için yapılması olduğunu açıklamıştır. Ayrıca Tokat'taki kadınların

kabul günlerinde oyalı-pullu-boncuklu yazmaları birbirlerine hediye olarak verdiğini; gündelik hayatta da kadınların birbirlerine patik, çorap, en çok da oyalı yazma hediye ettiklerini vurgulamıştır. Kabul günlerinde yapılan oyanın inceliği kadar yazmanın da büyük önem arz ettiği belirtilmiştir.

Tokat'ta Çeyizle Özdeşleşen Oyalar alt başlığında çeyize konulması zorunlu oylar arasında “Zembil Oyası”, “Gelincik ve Kelebek Oya”, “Menekşe (Menevşe) Oyası”, “Üzüm ve Sarmaşık Oya”, “Sümbül ve Ak Zambak Oya” gösterilirken çeyizde bulunmaması gereken oylar arasında “Kızılıcak (Zoğal / Zoal) Oya”, “Çilek Oya” ve “Mezar Taşı Oyası” olduğu kaleme alınmıştır. Kurulacak yeni yuvada genç kıza mutsuzluk getireceği inancıyla bu oyların bulundurulmadığı yazar tarafından tespit edilmiştir. İlerleyen sayfalarda yazar, Tokat'ta kadının biyografisini oluşturan oyların önemli işlevlerinden biri olan kadını evlilik öncesi ve sonrası tecrübe edeceği geçiş dönemlerine hazırlaması olduğundan; bu bağlamda kızın erkek tarafınca istenmesini sağlayan oylar başta olmak üzere, koca evindeki huzurunu, huzursuzluğunu, gebe olduğunu kocası tarafından sevildiğini, ihmal edildiğini arasının bozuk olduğunu başındaki oya ile sesini etrafına duyurduğundan söz etmiştir. Bu oylar arasında Papatya Oyası , Kiraz Çiçeği Oyası, Badem Çiçeği Oyası, Erik Çiçeği Oyası, Çiğdem Oyası, Nar Çiçeği Oyası, Biber Oyası, Yandım Alamadım, Kaçan Kızın Oyası, Künkül (Ponpon) Oya/Çarıkcı Oyası, Çaput Oya gibi oylar yer almaktadır. Papatya Oyası kızın çekingen, saf ve temiz olduğu; kiraz çiçeği oyası gönlüne sevda ateşi düştüğünü; Badem Çiçeği Oyası kaynanaya, “artık evliliğe hazırım” mesajını; Erik Çiçeği Oyası koca evinde mutluluğu; Çiğdem Oya gebeliği; Nar Çiçeği Oyası eşi tarafından sevildiğini; Biber Oyası kadının kocasıyla kavgalı olduğunu; Yandım Alamadım karmaşık bir ruh hali içerisinde bulunduğunu; Kaçan Kızın Oyası Tokat'ta yarım bırakılmış, motifleri iyi işlenmemiş, karışık, acele ile yapılmış oyları; Künkül (Ponpon) Oya/Çarıkcı Oyası kızın ailesinde çarıkcı ustası bulunduğunu ve evliliğe babasının rızasının alındığını; Çaput Oya ise takan kişinin ekonomik durumunun iyi olmamasını ve öksüz/yetim olduğunu ifade etmektedir.

Dördüncü bölüm olan *Tokat'ta Çeyiz Ekonomisi*'nde ilk olarak Anadolu'da zengin aileler tarafından kızlarının çeyizleri için gerekli olan el işlemlerinin alındığı “Avratlar Pazarı”na değinilmiştir. Avratlar Pazarı, Anadolu kentlerinde farklı isimlerle olsa da işlevini devam ettirerek buldukları kentlerde çeyize dayalı bir ekonomi oluşmasına öncülük etmiştir. Tokat'taki “Cuma Yeri” bu aktörlerden biridir. Tokat'ın Sulu Sokak bölgesinde Ulu Caminin yakınında bulunduğu mahalde cuma günleri kurulmasından dolayı halk arasında Cuma Yeri olarak anılmış, Avratlar Pazarı'nın Tokat'taki adresi olmuştur. Yazar, eserde Cuma Yeri'nin tarihi hakkında kısa bilgi verdikten sonra Cuma Yeri'nin kimliği ve işlevi üzerinde durmuştur. Öğrenme, öğrenileni aktarma diğer bir ifadeyle okul işlevi gören Cuma Yeri'nin bir dönem, kadınlara mahsus pazar yeri olarak Tokat'ın kent yaşamında öne çıktığı aktarılmıştır. Bununla birlikte Cuma Yeri'nde gerçekleşen alışverişte kadınlara mahsus bir alışveriş dilinin olduğu bilgisi eserde yazılmıştır. Halk arasında bir dönem sıkça kullanılan “Cuma Yeri'nde Bohça Açmak” deyimini aynı zamanda toplumsal cinsiyetin de dili olduğu üzerinde durulmuştur. Burada tezgâh yerine bohçanın kullanılması alıcı, üretici ve satıcının kadın olduğunu göstermektedir.

Cuma Yeri'nde Açılan Bohçaların Dili adlı alt başlıkta yazar, “Bohçasında Güller Açıyor”, “Bohçasına Hızır'ın Eli Değmiş, Hızır Uğramış”, “Kaçan Kızın Bohçası Gibi”,

“Hamam Bohçası Gibi” ve “Bohça Dürmek” gibi kalıp sözlerin kullanıldığını kaleme almıştır. *Cuma Yeri’nde Bohça Açan Kadın Profilleri* alt başlığında ise bohça açan kadınları üç grupta ele almıştır. Birinci grup yaşlı ve dul kadınlardan, ikinci grup evlerindeki dokuma tezgâhında üretim yapan kadınlardan, üçüncü grup ise sipariş yolu ile evlerinde çeyizlik hazırlayan kadınlardan oluşmaktadır. Yazar, çalışmanın ilerleyen başlıklarında “Cuma Yeri’nin Gedikli Müşterileri”, “Cuma Yeri’nde Alışveriş Ahlakı”, “Cuma Yeri’nde Çeyiz Siparişi Nasıl Alınırdı?” gibi konuları irdelemiştir. *Cuma Yeri’nde Çeyiz Merkezli Oluşan Halk İnancı Uygulamaları* adlı alt başlıkta Cuma Yeri’nde verilen siparişin uğur getirdiğine, kısmet açtığına, edilen duanın kabul olması durumunda bir öksüzü buradan giydirmek gibi niyet odaklı adakların adandığına değinilmiştir. Ayrıca cuma gününün mübarek kabul edilmesi nedeniyle bu gün alınan eşyaların çeyize konulmasının evlenecek kızın hayırlı bir başlangıç yapacağına işaret ettiğine inanıldığı bilgisi verilmiştir.

Beşinci bölüm *Çeyiz Mezadı* adını taşımaktadır. Bu bölümde Cuma Yeri’nde kadınlar arasında yapılan çeyiz mezadı, toplumsal mahremiyet nedeniyle tellal bağırılmadan kadınların kendi aralarında haberleşerek bu mezadı gerçekleştirdiği; çeyizin kadın namusuyla özdeşleştiği için erkeklerin bu mezatta bulunmadığı belirtilmiştir. Cuma Yeri’nde yapılan çeyiz mezadı için zaman zaman “bohça dürmek” ifadesi kullanılmıştır. Bohça dürmek bir nevi “düşeni görmek” olduğu için mahremiyete oldukça önem verilmiştir. Yazar, “Çeyiz bohçasının dokunulmazlığının mahremiyetinin kaybolduğunu, maddi durumlar sebebiyle kadının çeyizindekileri satılığa çıkarması evlilik yaşamıyla ilgili olumsuz yöndeki gelişmelerin son raddesine geldiğinin habercisi olarak görülmektedir.” (2023, s. 78) ifadeleriyle bohça dürmenin sebebini açıklamıştır. Eserde mezada köylü kadınların alınmadığı ve mezadın ikinci vaktinde yapıldığı bilgisini aktarıldıktan sonra mezadın nasıl yapıldığı ile ilgili ifadelere yer verilmiştir. Çeyizin kimliği ve kime ait olduğunun, mezadın içeriğini belirlediği aktarılmıştır. Çeyiz sahibi vefat etmişse Cuma Yeri’nden uzak tutulduğu; evde kalmış ya da hiç evlenmeden ölen kızların çeyizi ise Cuma Yeri’nde satılarak elde edilen para ölenin hayırına camiye, kuran kursuna bağışlanmakla birlikte bir kısmının öksüz, yoksul bir kızın düğün ve nişan masrafları için kullanıldığı dile getirilmiştir. Bu durum genel olarak eserde şöyle özetlenmiştir: Cuma Yeri, zamanla çeyiz mezadını bırakarak ikinci el eşya pazarına dönüşmüş; çeyizler ise manufakturacı dükkânlarında satılmaya başlanmıştır. Cuma Yeri’nin Avrat Pazarı kimliğini 12 Eylül 1980 sonrası kaybetmesiyle, çeyiz ticareti Kuyumcular Çarşısı ve Yahudiler Sokağı’ndaki manufatura ve tuhafiyeci dükkânlarına geçmiştir. Kadınların üretici, erkeklerin ise ticaretçi olduğu bu dönemde, çeyize olan saygı ve mahremiyet anlayışı yerini ticari yaklaşıma bırakmıştır. Cuma Yeri’ndeki kermes usulü çeyiz mezatları sona ermiş, çeyizlik malzemeler dükkânların tezgâhlarında satışa sunulmuştur. Bu süreçte çeyizin hikâyesi ve değeri ticari ederi ile değiştirilmiştir.

Son bölüm olan altıncı bölümde *Tokat’ta Çeyiz Sandığı Kültürü* irdelenmiştir. Bu bölümde Türk kültüründe sandık ile ilgili bilgiler verilmesinin ardından Tokat’ta sandığın önemi vurgulanmıştır. Tokat’ta çeyiz sandıkları ailelerin sosyal, kültürel ve ekonomik durumlarını yansıtan önemli unsurlardan biridir. Çeyiz sandıkları, kız tarafının sosyal statüsünü temsil ettiği için yapımına özel bir özen gösterilmiştir. Mutlu ve iyi bir evliliği olan anneler, evliliğinin bu güzel kaderini kızına manevi bir miras olarak çeyiz sandığı aracılığıyla bırakmaktadır. Bu gelenek, çeyiz sandıklarını sadece tören eşyası olmaktan çıkarıp kültürel

mirasın taşıyıcı unsuru yapmıştır. Yazar, Tokat'ta sandığın kendisi kadar kapağının da sembolik bir anlamı bulunduğunu; halk arasında sandığın kasasının kadını, kapağının ise erkeği temsil ettiğini tespit etmiştir. İçindeki muhafaza ederek ona sahip çıkmasından dolayı sandığın kapağı erkeğe benzetilmiştir.

Tokat'ta sandık yapımında tercih edilen ağaç çeşitleri arasında kavak, ceviz, mahlep, Lübnan sediri yer almaktadır. Sandık yapımında bu ağaçların tercih edilmesindeki asıl amacın naftalin görevi görmesi ve kokusunun sağaltıcı özelliğinden faydalanılmak istemesi olduğu ileri sürülmüştür. İlerleyen bölümde çeyiz sandığı ve çeyizin nazarı çok çektiğine dair görüşün bulunduğu; bu durumun sağaltıcı ve koruyucu özelliği olduğuna inanılan tılsımlı eşyaların sandığa konulması sonucunu doğurduğu; bunlar arasında en yaygınının *Kur'an-ı Kerim* ile hamaylı adı verilen muskalar olduğu paylaşılmıştır.

Yazar, *Çeyiz Sandığının Antika Ev Mobilyasına Dönüşümü* alt başlığında ise Tokat'ta çeyiz sandıklarının, kadının mahremiyetinin ve özel yaşamının sembolü olarak yatak odasında kullanılırken zamanla değişen yaşam koşullarına ayak uydurduğunu; geleneksel işlevinden dekoratif ev mobilyasına dönüşerek evin yaşam alanı olarak adlandırılan salon gibi alanlarda kullanılmaya başlandığını belirtmiştir. Ayrıca sandığın konumu ve işlevindeki bu değişimin geleneğin yeniden üretimi ve inşası olarak değerlendirilebileceği çıkarımını yapmıştır.

Genel olarak bakıldığında bu eserde çeyiz kültürünün Tokat'taki yansımaları farklı yaklaşımlar ile ele alınmıştır. Çeyizin sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamda değerlendirildiği bu eserde Tokat ilindeki kadınların geleneksel pratikleri, ekonomik yönleri ve cinsiyet rolleri ile ilişkili yapıları irdelenmiştir. Bu çalışma, diğer bir yönüyle çeyizi sadece törensel bir uygulama olmaktan çıkararak kültürel mirasın taşıyıcı unsuru konumuna getirmiştir. Eserde özeld Tokat genelde Anadolu'da yapılan çeyiz, genellikle kadınların geleneksel zanaatlarını, el işçiliğini ve estetik anlayışını içermesinden ötürü manevi bir miras olarak değerlendirilmiştir.

Tokat iline özgü çeyiz kültürünün geniş bir perspektifle ele alındığı bu eser, kültürel bir miras olarak çeyizin gelecek nesillere etkili bir şekilde aktarılmasında etkin bir rol oynamaktadır. Çeyiz, sadece bireysel evlilik hazırlıkları için değil aynı zamanda yerel geleneklerin ve el sanatlarının korunarak yaşatılması açısından da kritik bir rol oynamaktadır. Sonuç itibarıyla Tokat'ta değişime uğrayan çeyiz ve çeyiz etrafında oluşan kültürün sistematik bir biçimde belgelendiği, saha çalışması yapılarak arşivlendiği bu çalışmanın Tokat'ın kültürel kimliğinin korunmasına katkıda bulunacağı ve alanda yapılacak yeni çalışmalara bir bakış açısı getireceği söylenebilir.

Kaynakça

ÖZGEN, Mutlu (2023). *Kız Kundakta Cehiz Sandıkta Tokat'ta Çeyiz & Çeyiz Sandığı Kültürü*. Çanakkale: Paradigma Akademi.

<i>Çalışmanın yazarı/yazarları “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki hususları beyan etmiş(ler)dir:</i>
Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.
Finansman: Bu çalışma için herhangi bir kurum ve kuruluştan destek alınmamıştır.
Destek ve Teşekkür: Çalışmanın araştırılması ve yazımı esnasında destek veya fikirlerine başvuru herhangi bir kişi bulunmamaktadır.
Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayımlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Yazarın Notu: ---
Katkı Oranı Beyanı: Bu makalenin tüm bölümleri tek bir yazar tarafından hazırlanmıştır.
<i>The author / authors of the study declared the following points within the framework of the “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:</i>
Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.
Funding: No support was received from any institution or organization for this study.
Support and Acknowledgments: There is no person whose support or ideas are consulted during the research and writing of the study.
Declaration of Conflicting Interests: The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship or publication of this article.
Author’s Note: ---
Author Contributions: All sections of this article have been prepared by a single author.